

Vilho Setälä 80-vuotias

Neljäntenä huhtikuuta täytti 80 vuotta toimittaja, fil. kandidaatti Vilho Setälä.

Vilho Suonio Setälä on syntynyt Helsingissä kielentutkija Emil Nestor Setälän ja kirjailija Helmi Anni Krohnin vanhimpana lapsena. Hän suoritti ylioppilastutkinnon v. 1910, valmistui filosofian kandidaatiksi v. 1922 ja toimi sitten Ota-
van palveluksessa v. 1922—1940, mm. Pienen tietosanakirjan toimittajana. Vilho Setälän julkaisutoiminta on ollut harvinaisen monipuolista. Hänen yleishyödyllisistä tieto- ja taitokirjoistaan mainittakoon vain Kätevyysharrastelun opas, Kodin taitosanakirja, Taitokirja, Suuri taitokirja ja Oman kodin rakentaja. Maisteri Setälä on toiminut aktiivisesti Nuoren Voiman Liitossa, mm. liittohallituksen sihteerinä ja varapuheenjohtajana, ja ollut sen kunniajäsen vuodesta 1962. Suomen koulunuorisoliiton puheenjohtajana hän oli v. 1913—1919.

Yli puoli vuosisataa Vilho Setälä on ollut maamme esperantistien johtavana hahmona: hän on ollut mm. Suomen esperantoliiton sihteeri ja puheenjohtaja, Suomen esperanto-opiston johtaja, yleismaailmallisen esperantoliiton valtuuskunnan jäsen v. 1921—1963, kunniajäsen vuodesta 1933. Esperantoaiheisia julkaisuja hänellä on lukuisia, mm. Esperanton opiskeluopas, Esperanto-suomalainen sa-

sanakirja, Täydellinen suomi-esperanto sanakirja ja Esperantokurso. Hän on esperantontanut suomalaista kaunokirjallisuutta, mm. Seitsemän veljestä ja Kalevalan.

Yleensäkin kielitaito ja kielenviljely ovat Vilho Setälälle läheisiä asioita. Mainitsen tässä vain opaskirjat 12 kielen avain ja Valtatie kielitaitoon (7. painos 1965; myös ruotsinkielinen ja kansainvälinen painos). Laajan ja suuritöisen Tekniikan sanaston (2. painos 1950) toimitussihteerinä hän on teknisen asian-tuntemuksensa, kielitaitonsa ja luovan kykynsä ansiosta edistänyt kotoisen termistömme vakiintumista. Vuoden 1947 Virittäjässä hän on tarkastellut eräitä Tekniikan sanaston uumenista poimimiaan »löytöjä ja luomuksia, joiden ei soisi unohtuvan»: mm. *meisti, luotta, merkkuri, piirturi, vanunki, säippä, vihma, seve, pinne, sinkilä, sokka, massi, aunio, haitta, sälyt, toe, viilekkeet, kynle, perki-, kieppi*.

Kotikielen Seuran jäsenet tuntevat Vilho Setälän monitietoisena, virikkeitä antavana keskustelijana. Monet muistavat hänen esitelmänsä »Suomen kieli valokuvauksen kuvastimessa» (Vir. 1963). Alan sanaston kehittämiseen hänellä onkin ollut mitä parhaat edellytykset, sillä hän on mainio valokuvaaja (valokuvausnäyttelyt v. 1930 ja 1931) ja hän on toiminut myös valokuvausteorian opettajana. Valokuvausalalta hän on julkaissut useita teoksia, joista mainittakoon Oman kameran opas, Valokuvauksen taito, Valokuvaus tieteenä ja taiteena sekä Maurerin—Schreyerin—Wolterin Valokuvauksen ja elokuvauksen sanakirja, jonka suomenkielisen osan hän on toimittanut v. 1967 (14 000 hakusanaa). — Tekniikka, konstruktiot ja kieli ovat pienestä pitäen kiinnostaneet Vilho Setälää. Hänen tietokoneanalyysinsä, esim. Uuden testamentin sanciden useuksista, osoittavat, että hän on virkeästi seurannut aikaansa.

Kotikielen Seura ja Virittäjä toivottavat nuorekkaalle Vilho Setälälle parhainta onnea.

Jaakko Sivula